

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

O potrebi slovenskih šolskih knjig.

—r.— Neomahljiva resnica je, da se bode navadno naše življenje še le tedaj vspešno razvijati pričelo, kadar bomo imeli narodne svoje šole. Pri tem omenjamo ljudsko šolo le mimogredé, ker ta mora biti narodna, če hoče doseči svoj namen, katerega ima izpolnovati mej prostim ljudstvom. Da se tudi v te učilnice usiljuje nemščina, da nemški „schulverein“ in njega pomagači na Kranjskem in po drugem Slovenskem tudi po teh šolah predejo svoje pajčevine, to je istina; ali kaj tacega more počenjati samo nelogična preslepljenost ali pa gola hudobija, ki je jednaka tistej, s katero je prišel satan, ter je v tihej noči poskušal zasejati ljuliko mej pšenico.

Veliko večjega pomena za narodni naš napredek pa so naše srednje šole, katere so še vedno tako organizirane, da se velika množica gospodskih učenčkov prerije skozi vse razrede, ne da bi se naučila slovenskega jezika. Ko pa dokončajo univerzo, se takoj z nernškim svojim duhom povrnejo v slovensko deželo in prste stezejo po javnih službah, ter zakonu, ki terja od javnega uradnika znanje slovenskega jezika, zadostujejo z izgovorom, da so vsaj dokončali svoje študije na slovenskem gimnaziju, in da so torej slovenskega jezika zmožni, kolikor je bilo potrebno.

Slovenska narodna zavest bode še le tedaj popolnem utrjena, kadar bodo tudi olikani stanovni brez vsake izjeme zavedli se slovenskega rojstva, tako da ne bodo več gojili nepotrebne nemškega navdušenja, katero sedaj prodajajo mej nami. V tem oziru pa ne bodo napočili prej boljši časi, dokler učeča se mladina ne bode imela boljših pojmov in nazorov

o slovenščini, in dokler bode zapuščala gimnazije s tistim nenaravnim ali smešnim sovraštvom proti narodnosti našej, ki je morda opravičena pri najivnej, svojo modrost iz francoskih in angleških slovníc srebajočej gospici, kratko nikar pa ne pri resnih mladeničih.

Iz mnogih uzrokov imamo prepričanje, da nam hoče vlada dodeliti v srednjih šolah naravne naše pravice, katerih nam dozdej nepravične tako imenovane liberalne vlade dodeliti niso hotele. Vladi pa bi bila pot mnogo bolj uglajena, da imamo potrebnih šolskih knjig, katerih je do zdaj še tako malo zagledalo slovenski svet! Na tem polji je gotovo škodljivo, tajiti kaj, ter stvar prikrivati ali jo olepšavati! Gola istina je, da nemamo šolskih knjig, če ravno imamo sicer marsikako knjigo, pri kateri je škoda tiska, papirja in vsakega denarja, ki se je potrosil za njo! Vsak pametni človek vé, zakaj nemamo šolskih knjig: kdo jih bode izdajal, dokler ne vé, da jih bode kdo kupoval?! Vender moramo naglašati, da bi se bila lahko izdala uže nekatera knjiga, ki bi nam zdaj prav izvrstno služila. Ali pustimo, kar se nij zgodilo, in napnimo vse moči, da se popravi, kar se je v preteklosti zamudilo. Čas, v katerem živimo, je prevažen za slovensko šolstvo, prevažen za razvoj slovenskega naroda! Kar zdaj zamudimo, popraviti se morda ne bo dalo nikdar več. Drevo je polno in veje se šibé pod zreli sadovi; skrbeti je treba, da se otrese, in vestno paziti, da ne udarijo čez plot kaki tujci, ki bi nam pobrali sadove.

Čujemo, da se je visoka vlada obrnila do „Slovenske matice“, ter jej na srce pokladala, da naj bi izdala nekaj določno jej zaznamovanih šolskih knjig. Mi ne vemo, je li ta vest

avtentična ali ne. Toliko pa živo čutimo, da je „Slovenske matici“ tudi brez vladnega opomina sveta dolžnost storiti na tem polji, kar je mogoče. In pri tem nikdar ne pozabimo, da se v dveh mesecih lahko mnogo doseže, ker so prevodi ravno tako dobri, če ne mnogo boljši, kot pa izvirne naučne knjige. To je privatno naše prepričanje, ki pa stoji trdno, ter se omajati ne da, če bojazljivo-previdne glave mej nami še tako ali tako protestujejo!

Na „Slovensko matico“, ta zavod, ki je uže pri svojej ustanovitvi napolnoval slovenski narod z najboljšimi in najponosnejšimi upi, obrnjeni so torej zopet pogledi vsega olikanega slovenskega sveta, in vsi dobro misleči pričakujejo, da se bode v tem važnem in odločilnem trenutku delovanje „Matično“ koncentriralo jedino le na izdavanje šolskih knjig. Ker se tu bide boj za duševno blagostanje, za duševno bodočnost in duševni napredek slovenskega naroda, prepričani smo, da bodo vsi udje brez izjeme in brez najmanjšega godrnjanja prejimali priproste šolske knjige, ki imajo zdaj več pomena, kakor najbolj učeno, po celem svetu sloveče delo, ki bi se morda na slovenščino preložilo ter „Matičarjem“ v hišo poslalo!

Mi opuščamo vsako daljše besedovanje, ker smo preverjeni, da „Matično“ prvosedstvo in njen odbor sama popolnem sprevidita važnost odnošajev, pa da bosta vsled tega pričela delovanje, energično in izvanredno, kakor ga terjajo izvanredne razmere, v katerih živimo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 22. julija.

Kakor poroča „Czas“, skliče se državni

Listek.

Koncert na Šneperku.

Pred nekaterimi dnevi obiščem starega prijatelja v velikej vasi N... Govorila sva po prestanku 13 let mnogo o naših domačih razmerah.

Njemu se je v tem času družina pomnožila in razcvetla. Svoje otroke lepo slovenski izreja. Milo se stori človeku, ko sliši slovensko dekle pravilno domači jezik govoriti, peti naše krasne pesni i. t. d. Osramočen mora biti marsikateri meščan, ko zaide s svojimi nemško izrejenimi otroci v tako obitelj in tam slovensko odgojo najde in vidi, da je naš jezik lep in za odgojo pripraven. Naša inteligencija veliko greši pri odgoji svojih otrok, ker jih na podlagi nemškega jezika izreja. Večinoma so taki otroci izgubljeni za narod, ker se jim neka prevzetna misel v glavo vtepe, da so

več vredni, ko drugi, ker govore nemški. Čast torej materi, katera v slovenskem duhu izreja svoje otroke!

Prijatelj mi je tožil, da niso Slovenci več tako navdušeni za narod in domovino kakor so bili pred 13 leti. Koliko je resnice v tem, naj preiskuje kdo drug. Jaz sem ugovarjal in opominal, da so naši rojaki ravno zdaj svečano praznovali god slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Mnogo jih je izkazalo navdušenje za stvar, da so šli celo v Rim. Tem bolje, če se motim, pravi prijatelj. Pa veš kaj, da pridem na druge misli: praznujmo tudi mi sv. Cirila in Metoda, s tem, da gremo na Šneperk, od koder se vidi največ slovanskega sveta.

Čez par dni pišem prijatelju, kako je z našim izletom na Šneperk in dobim odgovor, da je spravil družbo skupaj. „Dne 10. julija Te pričakujemo“. Vesel, da bom zopet jedenkrat v domačej družini, se podam ta dan na

pot in najdem pri svojem prijatelji drago mi tovaršijo za izlet na Snežnik pripravljeno moških nas je bilo šest. Kmalu naložimo vozove z vsem potrebnim in zdrčimo po prašnej cesti proti našemu cilju. Bilo je ob treh popoldne, ko smo raz voz stopili v vasi M... a.

Od todi smo peš korakali. Vročina nas je zelo nadlegovala, zbog tega je bila hoja po peščenej, zdaj ob robu, zdaj v dolino in zopet v klanec se vijočej poti težavna. Sem ter tja smo zdramili kako srno, katera nas je plaho pogledovala, misleča si menda, kaj neki iščejo tukaj ob tej vročini — so pa nespametni. Proti večeru smo dospeli do podnožja Šneperškega, ker smo v nekej bajti prenočili ali dan pričakovali do 2. ure popolunoči. Od todi na vrh Šneperka je še tri ure hoda.

Odpočitka smo torej dovolj imeli. Razgrnili smo odeje na steljo, karero so nanosili naši nosači, smo legli okoli ognja, kjer se je kuhala večerja. Po večerji so odmevale lepe

zbor na dan 10. oktobra; in delegacije stopijo vkup 25. oktobra.

Moravski deželni zbor se baje snide dne 15. septembra in se zopet zapre 4. oktobra. Skoro za gotovo se more sklepati, da se bode kratek čas tudi drugim deželnim zborom v zborovanje odločil.

Vlada misli baje deželnim zborom predložiti predlog o samovoljnem delitvi zemljišč. Kakor znano, toži se po vseh deželah, da se velika posestva razkosujejo, da potem peša kmetijstvo. Ta vladni predlog naj bi imel namen, kolikor mogoče zaščititi samovoljno razkosovanje zemljišč in uničevanje kmetijstva; na drugi strani pa da bi vendar, kjer je deljenje neizogibno potrebno, ne stavilo se mu zaprek.

Vnanje države.

O **ruskih** razmerah poroča berlinski dopisnik v „Daily Telegraph“: „Pozvedel sem iz dobrega vira, da se bode notranja politika ruska popolnem na dobro obrnila in da bosta Loris Melikov in Skobelev v važnih in uplivilnih uradnih. Če je moja informacija resnična, videli bomo kmalu carja Aleksandra na poti liberalnih reform in opirajočega se na moše, ki uživajo javno zaupanje.“ — Razjarjenje na žide je še vedno veliko. Tako so zadnje dni v Perešalevu razdejali tamošnji prebivalci več židovskih prodajalnic; židje so streljali na napadavalce. — Car je pomilostil Jesse Helfan. Mestno smrti ima prestati dosmrtno posilno robstvo.

Mejnarodna komisija, ki ima nadzorovati odstopanje turških provincij **Grkom**, vrnila se bode zopet iz Carigrada začetkom meseca avgusta v Grško, ker začno zopet Grki zasedati novo pridobljene okraje.

Mej Francijo in **Turčijo** so razmere nekako napete, to se pokazuje celo pri etiketi. Ko so 14. dan t. m. obhajali Francozi narodno svečanost, bil je istega dne tudi rojstni dan sultanov. V Therapiji je francoska ladija imela francosko in turško zastavo, turška ladija pa nij hotela francoske razobesiti. — Turčija misli na reformacije, da bi si nekoliko opomogla. „Vatik“ svetuje vladi, naj bi zmožne in dobro plačane inozemske uradnike vzela in jih nastavila v upravnih uradnih. A kaj pomaga človeku otresti se spon, če je znotraj gnil in razjeden od strupa popačenosti.

Iz **Arabije** se čuje, da so se v okolici Meke zgrabili turški vojaki in vstajniški Arabci. Turški vojaki so bili tepeni od vstajnikov in izgubili na begu 200 vojakov.

Dan za dnem prihajajo iz **Afrike** neprijetne vesti za Francoze. Vstajniki se branijo in napadajo z občudovanja vredno energijo; Francoze pa ovira tudi grozna vročina. „Agence Havas“ poroča iz Saide pri Oranu: Čete (francoske) so utrjene, sovražnik jim ne dá nobeden trenutek miru. Nedvomno je, da mnogi Bene-Guile in Mebasis (brzonogi velbljodi) spremljajo Bu-Amemo. Vročina je neznosna, široko ne neha pihati, vsaka ofenziva je nemogoča. Takim glasovom nasproti pa se to-

domače pesni po tistem starem gozdu, v katerem je videti orjaških hoj in bukev, ki same od sebe trobne in razpadajo, ker jih nij mogoče porabiti. Tik pod Snežnikom čestokrat Čiči doge delajo in jih na hrbtu spretnih mul po ozkih in cepsnih stezicah iz gozda spravljajo. Pozno v noč so moji tovariši zadremali. Jedin jaz sem čuval angelja spečega poleg mene. Le spavaj mirno, milo bitje, in sanjaj lepe sanje, saj si tako srečno!

Ob treh za rano smo se zopet vzdignili in ob 6. uri smo stali na vrhu Snežnika. Meseca oktobra lanskega leta sem pohodil prvo višjo goro gorenjski Stol. Krasen je ta razgled s Stola. Vse drugače je na Snežniku. Pod nogami Notranjska, Istra in Dalmacija z morjem; proti Italijanskemu Lombardija, Venecija; proti vzhodu črnogorske, srbske in bolgarske goré! Krasno se vidijo gorenjski snežni velikani!

Zamaknil sem se v prejšnje stoletje. Vi-

lažijo Francozi, da jim bode vendar le mogoče pobiti upornike. „Rep. Franç.“ piše: Če sultan ne prepove religioznega podpihovanja, je Francija odločena, da z vsemi pripomočki konec stori nerednostim. Če nas sultan neče v miru pustiti, bomo ga pripravili k pameti.

V **Nemčiji** traja boj mej straukami še vedno, da, vedno huji je. Stari Bismark sam neumorno deluje kot volilni agitator. „Post“ prinaša članek pod naslovom: „Die deutschen Liberalen“. V članku tem piše: „Videli smo, koliko nezgod so povzročila naprednjaška ministertva v Avstriji in Franciji in zato ne bomo nehali gospodom Bambergerju, Richterju in drugovom staviti se na pot do vladarstva, po katerem hrepenijo“. In dalje očita naprednjakom, da ne umejo družega kot govoriti lepe govore, da bi skrbeli za napredek, to da jim še na um ne pride.

Dopisi.

Iz Maribora 20. julija. [Izviren dopis.]

Dvajsetletni obstanek tukajšnje čitalnice je bil 17. t. m. povod svečanosti velikega pomena in neprecenljive vrednosti za narodno naše življenje. Svečanost začela se je z banketom. Ob osmih zvečer so bile čitalnične dvorane že napolnene z družabniki in gosti, kateri so nas ali ad personam ali kot zastopniki zunanjih slovenskih društev sè svojo navzočnostjo počastili.

Ko smo se uže nekaj okrepčali, je naš predsednik g. dr. Ulrich opisal z lepimi besedami pomen večera in, primerjaje preteklost s zdanjostjo, omenil mnogobrojnih zaslug milostivega našega vladarja za ubogi slovenski narod in h koncu svojega govora napil presvetlemu cesarju Josipu I. gromovit 3 kratni Živio! Na to je godba zaigrala cesarsko pesen in dolgo časa se neprenehoma doneli iz zvestih prsij hvaležni živio-klici. V drugej vrsti so se pozdravili častiti gostje. Po tem pozdravu je g. profesor Majciger krasno govoril slavnostni govor; g. govornik je z živimi barvami narisal življenje naše čitalnice od onega trenutka, ko je 17. julija 1861. leta blagodušni g. dr. Dominkuš več narodnih mož zavoljo ustanovljenja društva v prosep in prosveto štajerskih Slovencev v svojem stanovanji zbral, — kjer se je tudi takrat mariborska čitalnica ustanovila — do dvajsetletnice, katero smo ravno obhajali; z izbranimi besedami je popisaval britke in vesele ure, koje je omenjeno društvo v tem času preživelo. Govornik je posebno narisal prva leta in omenil vseh važnejših dogodkov in pomenljivih veselje; tako obletnico dne 2. avgusta 1862. leta in tisočletnico v spomin in na čast sv. Cirila in Metoda, kadar se je

uže lep sad društvenega delovanja sijajno pokazal v tem, da se je svečanosti, katera se je vršila dne 5. avgusta 1863. leta, udeležilo nad pet tisoč navdušenih Slovencev. Jako pomenljiva je bila tudi dne 25. septembra 1865. leta Slomšekova beseda, ker se je takrat založil fond spomeniku slavnega Slomška in posebno tudi, ker so se takrat sešli naši učenjaki in narodni voditelji in so se pogovarjali zavoljo skupnega delovanja na političnem in slovstvenem polju itd. G. govornik je živo pripovedoval, kako težko je bilo ledino orati in zopet krepko povdarjal zasluge g. dr. Dominkuša, preč. gospodov biskupov Strossmayerja in Slomška, dr. Sernca, dr. Ipvavca in dr., kateri so na vso moč duševno in gmotno naše društvo podpirali. Pokazal je tudi pomen in vpliv društva na razvoj narodnega življenja, razjasnil zvezo, v koji stoji naša čitalnica, rejenka dr. Dominkuša, se „Slovenskim Narodom“ in ravno tako tudi dokazal začetek „Slovenske Matice“ v našem društvu, pri čemer je posebno omenil zaslug dr. Tomanovih. Med celim govorom so se razlegali živio- i slava klici na posebno imenovane zaslužne moše.

Jako zanimljiv je bil tudi govor g. grof Glaserja, predsednika tržaške čitalnice, ki je lepo razlagal pomen mariborske čitalnice, kateri stojita kot tvrdnjave na mejah jedna proti silnemu germanstvu a druga proti laškim navalom; s krepkimi besedami je izpodbujal na ljubezen do cesarja, preljube naše domovine in milega našega slovenskega jezika. V srce sezale so dalje g. dr. Jurtele, predsednika ptujske čitalnice, besede o žalostnih minolih časih in nesrečnih volitvah, ko je naše zapeljano ljudstvo volilo kot zastopnike svoje najljutejše sovražnike. Mimogredé še omenim govora g. dr. Sernca, predsednika celjske čitalnice, posebno na vrlo mladino, kojoj je ognjevit vne-mal za narodno stvar.

S pravo gočnostjo je govoril g. dr. Pajek. Odpadnike in izdajice slovenskega rodu primerjal je nekdanjim turškim janičarjem, nabranim mej krščanskimi sinovi, katerih se je ljuti Turčin posluževal v podjarmljenje in uničevanje Slovenstva, kateri so za turški denar morili in mučili svoje slovenske stariše, brate in sestre, a naposled, ko Turka nijso več robili, sami postali žrtva ove ljutosti in krvoželjnosti, kojoj so popred zavoljo časnega dobička na vso moč podpirali. Taka osoda čaka vse, kateri svojih roditeljev ne ljubijo in materin jezik zaničujejo: „kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevaj peti“. Tem nasproti je ome-

del sem krute Turke pustošiti slovansko zemljo — videl sem Napoleona I. sè svojo vojsko stati na obalah adrijanskega morja, in razne, čudne misli so se mi sprehajale po možganih. Vojska prvega Napoleona, ta „čudesnaja armija“: skoro v vseh evropskih jezicah so jej velevali in — vendar si je podvrgla polovico Evrope! — Videl pa sem v duhu tudi skoro 2000 slovanskih romarjev pred sv. Očetom v Rimu klečati in živo moliti za — zjedinjenje nesrečnih slovanskih plemen. Kar me prebudé mili glasi citer:

„Po jezeru bliz' Triglava.“

Sviral je to melodijo omamljivo lepo angelj, čegar spanje sem po noči stražil bil pri bajti. Potem so zapeli pevci: „Jaz sem Slavjan“ tako navdušeno in krasno, da se ne da popisati. Kaj tacega mora vsak sam skušiti in kdor ima kaj srca, ljubil bode naš rod, domovino slovensko in — Slovanstvo!

Pregledovali smo pred odhodom pod pi-

ramido v steklenicah listke. Na jednom sem čital: „Dokler bode pozdravljal Snežnik velika Triglava, tako dolgo bode Slovan v posestvu svojega jezika in zemlje.“

Ta napis si zabeležim v dnevno knjižico in tam najdem drugi napis, katerega sem lansko leto na Stolu prepisal z listka glasečega se: „Prisezimo, da bomo z vsemi svojimi močmi branili avstrijski prestol, kateri nam bo delil ravnopravnost. Živio Fran Josip I.“*)

Tako se je dovršil naš koncert na Snežniku v slavo solunskih bratov slavjanskih prosvetiteljev. Sklenili smo ob jednom, da meseca septembra priredimo drug koncert nad romantično- divjim bohinjskim jezerom.

*) Dotični gospodje naj mi ne zamerijo, pa naj bodo brez skrbi: vse s cekinom vred sem zopet v steklenico poravnal in s svojim dodatkom v Skalovji na Stolu shranil. Pis.

njal čvrstih mož, kateri so vsekdar kakor jeklo stali za narod in njegove pravice, in gromoviti živio- in slavaklici so zaorili izmej domoljubnih poslušalcev. Navdušenost in vnetost je pa do vrhunca dokipela, ko je g. govornik prešel na navzočnega g. dr. Dominkuša in s krasnimi besedami opisal tega velikodušnega narodnjaka mnoge zasluge za mariborsko čitalnico, za vsa slovenska podjetja, da, za ves slovenski narod, in ga, kar se stanovitosti, srčnosti in nepremičnosti tiče, grškim hoplitom pripodabljal in vzor slovenske značajnosti in vzgled pravega domoljuba in nesebičnega narodnjaka imenoval. Le počasi je zamogel g. govornik stavek za stavkom, da skoraj le besedo za besedo izrekati, ker so grmeči, neprestani živio-klici besedo za besedo presekavali in tako vedno govornika silili, da je v jedno mér moral z nova začenjati. Omenilo se je tudi mnogih drugih zaslužnih mož, kakor preč. g. Mark. Glaserja, dekana pri sv. Petru blizu Maribora, pokojnega Cvetka i. dr.

Mej temi daljšimi govori se je napila marsiktera zdravica posamičnim osobam, društvom in posebno tudi našemu nežnemu spolu, kateri se je obilno veselice udeležil; prebrali so se mnogobrojno došli v „Slovenskem Narodu“ uže omenjeni telegrami. Odmore so izpolnili pevci s petjem in godba z igranjem melodij milih slovenskih pesni. Da je to priliko vzlic velikej vročini krepka naša mladina porabila tudi za ples, se samo ob sebi razume. Res vesel večer smo imeli, kojega svoje žive dni ne bomo pozabili. Vse je bilo navdušeno in uneto za narodno stvar in upati smemo, da ne bode ugasnil ta sveti plamen.

Živeli prosveta in svoboda našega naroda!

Iz Prage 19. julija. [Izv. dop.] (O dijaškem shodu.) Z veseljem smo pozdravili na tem mestu dopis od dne 10. julija iz naše lepe Gorice. G. dopisovatelj govori gotovo vsacemu slovenskemu dijaku iz srca in dolžnost naša je, skrbeti zato, da se uresniči ta misel. V vsem se skladamo z g. J—g—, le kar se tiče kraja, smo tega mnenja, da bi kazalo izbrati kako večje mesto kranjsko, ležeče ob železnej cesti in sicer najprimernejša bi bila Ljubljana.

Mesto mora biti ob železnej cesti zaradi komunikacije in troškov, na Kranjskem zato, da bode udeležba i štirskim dijakom mogoča. Ljubljana pa bi bila zato najprimernejša, ker je in mora biti središče vseh Slovénov. Tu ne govori iz mene lokalni patrijotizem — nijsem Ljubljančan —, nego imam le trdno prepričanje, da ideja o združenju vseh Slovénov v administrativno jednoto, katero so naša glasila in naši politiki — pustili nekam v nemar, ne sme pozabiti se popolnem. V Ljubljani imamo gledališče, imamo čitalnico itd., torej bi se dalo vse v večje meri in dostojnejše izvršiti. Dalje: K takemu shodu treba dobrega svéta in dejanske podpore izkušenih narodnih mož. Bojim se, da bi se nam v kakem trgu ne godilo tako, kakor pri jednakej priložnosti pred letom dnij v nekem gorenjskem mestu. Vprašali smo v nekej zadevi mladega narodnjaka za svét, a dobili odgovor: „Kaj to mene skrbi, jaz nijsem dijak!“ Vse res, da se je pretiravala fraza o „mladini, našej nadi,“ vse res, kar se bere v jednom poglavju „Ivana Slavlja“ o tem, vender, gospodje, pazite, da ne zagazite predaleč v nasprotje! Les extrêmes se touchent!

Slavno uredništvo bi pa prosili, naj sprejema dopise v tej zadevi ter je brzo razglaš,

da se dogovorimo in če mogoče uže konci t. m. sestavimo odbor. —è.

Dostavek uredništva. Želji g. dopisnika bomo radi ustrezali, če bodo dopisi — stvarni.

Iz Kopra 19. julija. [Izv. dop.] (Zrelostni izpiti) na tukajšnjem moškem učiteljišči za Primorje so se vršili letos še precej hitro in sicer od 1. do 16. t. m. Mature se je udeležilo 32 kandidatov in sicer 20 tukajšnjih četrtoletnikov, 5 lani reprobiranih in 7 privatistov (6 iz Kranjske, 1 Italijan). Od lani reprobirana sta izpit položila dva Slovenca, dva Italijana, 1 Hrvat pa je reprobiran na dva meseca. Privatisti so vsi „padli“ in sicer 2 (1 Ital. 1 Slov.) na dva meseca, ostali pa so na celo leto.

Koprski četrtoletniki pa so pokazali, kakšni „slabotni malovredneži“ — kakor jih je psovala neka imenitna oseba — da so, kajti pri maturi nij nobeden bil reprobiran ni na leto dnij niti na mesece, marveč naredili so maturo vsi s precej dobrim uspehom. Kaj tacega nij še doživelo moško učiteljišče za Primorje v Kopru!

Slava bistrim mladeničem, bodočim učiteljem! Mej njimi je polovica čvrstih Slovencev, koji obečajo tedaj precej pridnih rok na šolstvenem polji.

Po dovršenej maturi bi kandidatje, ki so absolvirali, radi zapustili staro koprsko „lunjo“ ter se podali na počitnice, a nij jim do 30. t. m. dopuščeno, ker se baje nekogi boje, da ne bi se vroči kandidatje prehladili na visokih in prijetnih goriških in deloma kranjskih planinah; zato je dobro, da se počijejo in ohlade v „prijetnem“ Kopru, kjer jim premanjkuje še celo vode, ker je tukajšnja voda od zdravnikov prepovedana.

Zato pa jim nebrojni ljubeznjivi komarji pojó „podoknice“ ter jih, misleči, da ne čuvajo, trudoljubivo pikajo. Teh in jednakih dobrot, kakor neštevilnih ostudnih gosenic na slavnem sprehajališči, učiteljskim pripravnikom v Kopru ne manjka. Bodite — hvaležni!

Srečne počitnice in na svidenje pri „dijaškem shodu“, o katerem piše „Slovenski Narod“, da utegne biti 8. septembra v Vipavi. O tem morda še kaj več. K.—i.—

Z Dunaja 3. julija. [Izv. dop.] (Odgovor dopisu z Dunaja v „Slovenskem Narodu“ šte. 142.) (Konec.) G. dopisnik pride do tega-le nasveta: „Ta razper (sic!) se ne da drugače rešiti, nego radikalno, namreč z združenjem „literarnega društva“ s „Slovenijo“. Da se o tem razgovarjamo, je „petitio principii“, da je nam slovenskim dijakom treba literarne šole, da se pa celo društvo „Slovenija“ ne sme spremeniti v društvo, kjer bodi literarno delovanje (v našem smislu) samo sebi namen. Kdor tega ne more umeti, z njim se pač ne bomo mogli nikdar razumeti. Jedino zavetje nam torej ostane potem odsek, ki bi se moral ustanoviti v „Sloveniji“. In recimo, da se v odsekih ravno tako ali še bolj vspešno in vstrajno deluje, nego v društvih, recimo, da letos po zimi je bil predlog o „literarnem ali filozofijskem odseku“ sprejet (kar pa nij res, ker predlog se je v prvem branji zavrgel, a v naslednjeji seji se predrugečen nij predlagal, ker poročevalec njegov v sejo ni prišel nij) in recimo dalje, da uijmamo ravno v odsekih „Slovenije“ žalostnih skušenj in da so v življenje poklicani „Slovenije“ odseki res spolnili, kar so obetali, — recimo, da bi bil „literarni“ odsek dobra izjema odsekov, koli-

kor jih je na slabem glasu, recimo, da to in ono: čemu kaj tacega predlagati zdaj? Čemu tak nov „modus vivendi“. če ga uže imamo in smemo biti zadovoljni z njim? Predno se kaj predlaga ali pa sklene, vpraša naj se: kaj nam hasne? Če pa v vprašanji „odsekovem“ vprašamo čemu? ne vemo pametnega odgovora! Pač, pač: „sloga, bodimo složni!“ Ali ne slepimo samih sebe! Kar se o „razporu“, o „neslogi“ do zdaj govori in piše, to bila bi smešna in prazna fraza, ko bi vsa zadeva ne bila tako resna in ne bi imela slabih nasledkov. Nesloge nij bilo do zdaj nobene! Da sta dve društvi, to nij, da bi si morali biti nasprotni; da bi si kdaj bili naši dve društvi nasprotovali, tega nam g. dopisnik nij pokazal, mi pa smo razjasnili, da je bilo do zdaj složno in vzajemno delovanje mej obema. Glavna stvar je, da se dela, potem naj se uže pod to ali ono streho, pod tem ali onem pokroviteljstvom. Če bi kdo iz same udanosti do „Slovenije“ zagovarjal „odsek“ in skušal pridobiti ga jej, vprašamo, kaj bi bila „Slovenija“ z „literarnim odsekom“ na boljsem? Ali bi imela udov in udnine več? Ne; zakaj vsi iz „literarnega društva“, ki jim je sploh do jednacij društev, kot je „Slovenija“, zapisani so vánjo. (Torej „razkrojljena nijso materialna sredstva,“ g. dopisnik!) Duševnih močij več? Udje „literarnega društva“ žrtvujejo kot udje „Slovenije“ vse svoje moči, ki so primerna, pospeševati napredek in čast „Slovenije“. (Torej „razdvojene nijso duševne moči“!) Predavanj več? Mogoče, če bo mnenje po tem. Ali tedaj se more pa uže v „literarnem društvu“ za predavanje v „Sloveniji“ pripravljati in odrejati, kakor v kacem „odseku“: če bi se lahko predavalo v „Sloveniji“, kar se je poprej bilo obravnavalo v njenem „odseku“, ali ne bi se ravno tako lahko predavalo v „Sloveniji“, kar se je poprej bilo obravnavalo v „slovenskem literarnem društvu“? Ali ne? Vidite, to je pravi „modus vivendi“. „Literarnega društva“ udje so se ravnali po njem, kadar so imeli kaj primerne berila in se bodo tudi v bodoče, če se bo hotelo in hotelo se bo vsacemu, komur je res samo do stvari, a ne do imena in kdor ne zametuje vsega, kar nij prirastlo iz njegove dlani. Tako je jasno, da bi „Slovenija“ z „literarnim odsekom“ ne pridobila prav ničesar družega, nego „odsek“; ali namen, ki ga doseza „slov. lit. društvo“, bi po odseku trpel, jako trpel! Če bi hotel o tem slednjem obširneje govoriti, bilo bi treba posebne razprave. Ali uže tega bôdi dovolj! Svoje mnenje smo razkrili, lahko je torej soditi. Opravičevali smo se, drugim prepričanje svoje vrivati, ne bodi nam navada! Sami pa bomo svoje skromne moči uporabljali vedno le po svojem prepričanju. Motilo nas ne bo, naj nepremišljenost, sebičnost, terorizem kakeršne koli vesti trosi o nas, kakor tudi se nam more le smešno zdeti, če g. nasprotnik v ónem dopisu s tako, strašilu podobno moralo krog sebe maha! G. nasprotnik naj se po svoje izveliča, mi pa po svoje!

Končno naj izražamo še svojo odločno misel v tej zadevi: „Slovenija“ in „slovensko literarno društvo“, obé društvu na Dunaji sta vsako samo za-sé potrebni, do zdaj je vladala — sloga mej njima, vlada naj tudi v bodoče!

Odbor „slovenskega literarnega društva“ ne bo več odgoval!

Ude in somišljenike svoje pa prosimo, naj se po tacih in jednacij dopisih ne dadé plašiti, tem več naj bivajo tudi odslé kolikor mo-

goče delavni udje „Slovenije“ in „slovenskega literarnega društva.“

Odbor „slovenskega literarnega društva“ na Dunaji.

Domače stvari.

— (Ljubljanska prostovoljna požarna straža) se bode jutri zjutraj ob 1/2 7. uri z vsem svojim gasilnim orodjem vspostavila na cesarja Josipa trgu, da jo bode ogledal g. mestni župan. Po ogledovanju bode velika vaja.

— (Velikodušnost.) G. Josip Gorup se je zopet pokazal vrlega človekoljuba. Da česti spomin nepozabljive svoje soproge, obdaroval je skoro vse javne zavode rečanske in pozabil nij tudi hrvatske gimnazije na Reki. Tako pišo reški listi, pa tudi tržaški „Cittadino“, ki so vsi polni hvale za rajno in za gospoda Gorupa, našega vrlega rodoljuba.

— (Odlikovanje.) Sekcijski sovétnik g. Ferdo pl. Matovšek v Zagrebu je povodom vtelovljenja Vojne krajine dobil red železne krone III. vrste.

— (Imenovanje.) Poštni oskrbnik g. Edvard Schonta v Ptuji je imenovan višjim poštним oskrbnikom.

— (Toča) pobila je skoro vse poljske pridelke v Danjah, Sorici, Kladji in Hobovšah v loškem okraju.

— (Samomor.) Z Jesenic na Gorenjskem se nam piše: Tukaj nastavljeni c. kr. žandarm, Anton Andolšek se je sam ustrelil. Dne 16. t. m. našli so ga mej Javornikom in Jesenicami mrtvega, imel je prestreljeni prsi, poleg njega je ležala puška. Kaznovan je bil uže večkrat zaradi prestopka svojih dolžnostij in tudi zdaj mu je pretilo strogo preiskavanje; to je bilo tudi skoro gotovo uzrok, da se je ustrelil. Anton Andolšek je bil izvanredno udan pijančevanju.

— (Povodenj o suši.) „Edinost“ poroča: Tržačanje se po pravici čudijo našega rojaka, gospoda Fr. Kalistra, krasnej palači, katero je on sezidal na kolodvorskem trgu. To palačo hodijo ljudje gledat kot znamenitost Trsta in vsi priznavajo, da je gledé štíla, elegancie in bogatije najlepša in najkomodnejša palača v Trstu; s tem je pač dosti rečeno in to kaže, da pravi okus je tudi vlast Slovincem, ako so premožni. Ta palača ima podstrešjem tudi reservoir za vodo kot najhitrejša pomoč v slučaju požara. Vodno cev, ki vodi vodo v ta reservoir, odprl je nek delavec v soboto, reservoir se je po noči napolnil in voda je prekipela ter napolnila najprej podstrešje, potem prodrla v tretje nadstropje in tam poškodovala vse parkete in tapete ter prodrla tudi v drugo nadstropje ter tam poškodovala parkete, tapete in krasna dela iz štuka. Škoda je velika, ceni se na najmenj 6000 gld.

— (Učiteljska služba) na trirazrednej ljudske šoli je izpraznena na Jesenicah z letno plačo 450 gld. in 42 gld. dotacije. Prošnje naj se vložé vsaj do 18. avgusta t. l. pri okrajnem šolskem svétu v Radovljici.

— (Nov učni pripomoček za ljudske šole.) Pri začetnem pouku v branji stenske table jako dobro služijo, posebno pri skupnem branji (Chorlesen). Stenske table iz zalóžbe šolskih knjig davno uže ne ugajajo terjatvam gledé na tisk, obliko in velikost črk. Da bi se nujnej potrebi ustreglo in slovenske ljudske šole dobile pripravne stenske table, postavila sta gospoda A. Razingera in A. Žumer, učitelja na II. mestnej širazrednej ljud-

skej šoli v Ljubljani, novim stenskim tablam načrt, katerega mislita tako-le izpeljati: 1) Stenske table bi bile 76 cm. visoke, a 55 cm. široke. 2) Vsakej črki bi bila odločena po jedna tabla. 3) Prva tabla bi kazala črke „i, u, n,“ posamič pisne in tiste (litografirane) ter sestavljene v zloge. 4) Na čelu pred črko bi bila narisana podoba one normalne besede, ki se pričinja z dotičnim glasom, namreč: Angelj, boben, cerkev, črešnja, dleto, Eva, fižol, goba, (mušnica), hiša, iskra, jabelko, koza, lij, miza, nos, oko, peč, raglja, srp, škarje, top, ura, vile, zvon, žaga. 5) Na ta način bi bilo priredjenih 23 tabel. Po sliki bi vselej bili 2 vrsti pisnih vaj, postavljenih mej črte (liniaturo). Za temi pride tiskanih vaj toliko, da je ostali prostor napolnjem. 6) Z vsako novo črko bili bi sestavljeni kolikor mogoče vsi samoglasniki. 7) Podobe pisnim črkam bile bi v soglasji z „Abecednikom“, ki sta ga izdala ta dva gg. učitelja, in ki je uže v mnogih šolah vpeljan. 8) Črke (brez zgornje in spodnje dolgosti), bi bile 4 do 5 cm. velike (t. j. „i, u, r, s,“ i. t. d.), da jih morejo učenci tudi v največjej šolskej sobi na tanko razločevati. 9) Razvrstitev bi bila ista, kakeršna je v „Abecedniku“, da se table poleg njega rabijo. 10) Na 24. tabli se nahajajo 3glasni zlogi s soglasnikom na konci, na pr.: le-vi, lev in številke. 11) Zadnja (25.) tabla naj bi kazala velike začetne črke v abecednem redu. — Ker so troški za take stenske table veliki, prosita izdavitelja vse vodje ljudskih šol, kateri si mislijo naročiti omenjene stenske table (cena 2 gld. 50 kr.), da jima blagovolé to kmalu naznaniti pismeno. Ako se primerno števílo šol oglasi, bode se slavno naučno ministerstvo prosilo, da potrdi nameravane stenske table, in potem se začne razpošiljanje. Ako se oglasi mnogo naročnikov, bode se tudi cena primerno znižala. Da se, kar moči vsem ustreže in ker več oči več vidi, naj blagovolé gospodje učitelji naznaniti izdaviteljema, ako imajo gledé navedenega načrta staviti kake nasvete, izraziti želje ali pomiselke, kajti ustrezala bi rada vsakemu. Naročila sprejemata imenovana gg. izdavitelja, zdaj samo imena, da se zve, bode li mogoče, lotiti se izpeljave načrta, ki poleg obilnega truda stane tudi precej denarja.

Razne vesti.

* (Nikdar sit.) Zadnji teden so pripeljali iz Izole v tržaško bolnico 34 letnega moža, ki nij nikdar sit. Uže nad jedno leto so mu kuhali vsak dan 14 krat in vselej je obilo jedel. Mož je strašno rejen, da hoditi in stati ne more. Radovedni smo, ali se našim zdravnikom posreči, da spravijo v red tako lačen želodec.

* (Drag zapisnik.) Knjižnica v British Museum dala je tiskati abecedarni zapisnik knjig. Tisek tega kataloga bode znašal 600.000 gld., in cena bode jednemu eksemplaru 2000 gld. Iz tega se razvidi, kolika da je knjižnica.

* (Visoka starost.) V Sargo Tarjanu v Ogrskej živi mož po imenu Mihael Audo, ki je 113 let star. Mož je čil in krepak.

* (Nežna ročica.) V Rimu stala je te dni pred sodnijo kmetica, ker je s pestjo ubila mladega moža. Krasna kmetica je hladnokrvno pripovedala, da jo je mladi gospod nadlegaval povsodi s svojimi zagotavljanji lju bezni, in ona da mu je hotela dati „spomin“, priložila mu klobuto. Ta udarec nežne ročice pa mu je prouzročil smrt.

* (Posnemanja vredno.) V Rimu so se nedavno sešli vsi uredniki tam izhajajočih časnikov ter sklenili, da ne bodo več v svojih listih priobčevali samoumorov, moritev, uboj-

stev, tatvin itd., ker take vesti kvarijo javno nprav in le pospešujejo jednake hudobije. Pogosto branje taciuh hudodelstev zatira strah in stud do njih ter zbuja in draži zverinsko in zlodejsko nprav v človeku. To je gotova resnica in zato je omenjeni sklep posnemanja vreden. Mislimo si kako mirno dolino, v kateriej so taka hudodelstva neznana; v takej dolini se je pripetilo, da se je nekdo obesil. Kako hudo se je ljudstvo tega preplašilo in kako je bilo razbegano! Minilo je morebiti uže 20 let in še več, in vedno ljudje z grozo o tem pripovedujejo. Poglejmo pa v kako razuzdano mesto, kjer so taka hudodelstva navadna; ljudje, zato nemajo več toliko strahu in studa pred njimi, kar pa je glavni uzrok, da se vedno množé.

Umrli so v Ljubljani:

18. julija: Fran Kožuh, pekovski pomočnik, 51 let, kolodvorske ulice št. 39, za plućnico.

19. julija: Ana Borštnar, tovarnarskega delavca hči, 1 dan, Poljanska cesta št. 40, za stabostjo.

20. julija: Fran Dostal, branilnični uradnik, 37 let, kongresni trg št. 14, za jetiko. — Anton Novak, sin železniškega kurilca, 7 tednov, Marije Terezije cesta št. 1, za slabostjo.

21. julija: Marija Jenko, uradnega sluge hči, 17 let, Kapiteljske ulice št. 13, za plućnico.

V deželnej bolnici:

18. julija: Matija Račič, gostač, 77 let, za oslabenjem pluč. — Josip Laufer, gostač, 78 let, za črevesnim katarom.

Tujci.

21. julija:

Evropa: Fonda iz Pisino. — Sigon iz Planue. — Knez iz Zagreba.

Pri Slonu: Kos iz Hoberga. — Krieger, Wolf, Schott, Gilek z Dunaja. — Daničič iz Belgrada. — Scomarini, Weiss iz Trsta.

Pri Malici: Girancoli iz Gorice. — Planer iz Siska. — Reinisch, Schlesinger, Neuman, Reguli, Kopal, Eckstein, Jurca z Dunaja.

Dunajska borza 22. julija

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankoveih	77 gld.	35	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	35	„
Zlata renta	93	90	„
1860 drž. posojilo	133	—	„
Akcije narodne banke	831	—	„
Kreditne akcije	364	10	„
London	117	35	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	30 1/2	„
C. kr. cekini	5	52	„
Državne ma. ke	57	25	„

Podpisano glavno opravilstvo si jemlje čast zdaj o žetvi p. n. gospode kmetovalce uljudno opozoriti, da prevzema poleg zavarovanj polištev, mobilij vsake vrste, zalog, živine itd. tudi

zavarovanje pridelkov na polji in travnikih

proti požarneji škodi pod kolikor možno ugodnimi pogoji. Dotična pojasnila se rado voljno dajejo v pisarni glavnega opravilstva, kakor tudi pri podopravilstvih in tu se sprejemajo tudi zavarovalne ponudbe.

Glavno opravilstvo ogrsko-franc. zavarovalnega društva v Ljubljani

pri (396—4) TERČEK in NEKREP, glavni trg št. 10.

Samo na borzi

more se v tako ugodnem času ob rastočih in padajočih kurzijah sé 100 gold. vsak teden lahko pridobiti od 10 do 20 gold. — Na pisma takoj odgovorjam.

Wechselstube

F. Friedländer in Wien, Stadt, Wollzeile 5. (325—7)

Dve lepi sobi

s kuhinjo, sredi mesta, dasta se za tri mesece prav ceno v najem. — Več pove administracija „Slovenskega Naroda“.